

РЕШЕНИЕ

№ 4404

гр. София, 29.06.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 42 състав, в публично заседание на 16.12.2021 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Калин Куманов

при участието на секретаря Росица Б Стоева и при участието на прокурора Моника Малинова, като разгледа дело номер **8776** по описа за **2019** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл.284, ал.1 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража /ЗИНЗС/.

Образувано е по искане-жалба, подадено с вх.№ 22581/18.07.2019 г. по описа на Административен съд-София град от Х. Л. В., лишено от свобода в Затвора-гр.С., XI група, ЕГН: [ЕГН], в която моли Съда да образува дело по реда на чл.284, ал.1 ЗИНЗС, като излага оплаквания за нарушени негови права. Систематизирани, същите се свеждат до следното:

1. Ищецът твърди, че спрямо него са извършени закононарушения във връзка с организиран курс за компютърно обучение, като не му били зачетени часове от обучението за дни лишаване от свобода при норма 16 часа обучение за три дни лишаване от свобода. С уточняваща молба от 17.12.2019 г. ищецът сочи, че е бил подложен на нечовешко третиране поради това, че е били принуден да посещава компютърния курс при отрицателни температури в помещението и това е довело до разболяването му. Добавя, че не му е предоставено поощрение за посещение на курса.
2. Не му е бил осигурен специален матрак във връзка със заболяване на гръбнака, не му е бил отпуснат вентилатор и не му е била осигурена питейна минерална вода, което според него съставлява нечовешко третиране. С указаната уточняваща молба ищецът сочи, че по разпореждане на СГС, което не е изпълнено, началникът на

затвора е бил длъжен да му осигури специален матрак, а минералната вода е било необходима с оглед негово бъбречно заболяване и във връзка с липсата на течаща вода, като за персонала на затвора е била осигурена минерална вода.

3. В продължение на 6 месеца му е било отказано стационарно лечение на неговите заболявания и стоматологична помощ. С уточняващата молба ищецът допълва, че описаният отказ представлява дискриминация, а тогава, когато му е извършван преглед, е давано невярно заключение.

4. Бил е държан в нечовешки условия в килията поради наличието в нея на плъхове, хлебарки и други паразити; в килията не достигала дневна светлина. В уточняващата молба ищецът сочи, че е имал алергични реакции, за което е бил каран по спешност в затворническата болница.

5. Излага оплаквания за начина на управление на затвора от страна на бившия началник на затвора П., който налагал репресивни методи, управлявал еднолично и тоталитарно, а ръководените от него служители смятали, че са над закона и се явявали самоуправници.

С уточняващата молба от 17.12.2019 г., ищецът посочи като ответници по иска Началника на затвора и ГД "Изпълнение на наказанията".

С уточняващата молба от 03.06.2020 г. ищецът чрез адв.М., назначен по Закона за правната помощ, е заявил, че претендираните неимуществени вреди - заболявания, алергични реакции и страдания, са причинени в резултат на нарушаване на разпоредбите на чл.3 ЗИНЗС, като вредите представляват сериозно засягане на личността и достойнството на ищеца, изразяваща се в претърпени болки, преживени страдания, необосновано и несъразмерно ограничаване на правата му. Вредите са пряка и непосредствена причинна връзка с незаконосъобразното действие на административния орган. Формулирал е искане да бъде осъден ответникът ГД "Изпълнение на наказанията" в МП да заплати на Х. Л. В. обезщетение в размер на 60 000 лв. за причинените неимуществени вреди за периода от 29.11.2018 г. до 18.07.2019 г., ведно със законната лихва за забава върху сумата, считано от предявяване на иска да окончателното изплащане на сумата. В тази връзка счита, че попада в хипотезата на увреден по смисъла на ЗИНЗС. В с.з. ищецът не се явява, представлява се от адв.М., който моли Съда да приеме предявения иск за основателен и доказан. Представя писмени бележки с подробни съображения в тази насока.

Ответникът – Главна дирекция "Изпълнение на наказанията" в Министерството на правосъдието, в едномесечния срок по чл.131 ГПК е депозирал отговор по предявената искова претенция, с който я оспорва като неоснователна и недоказана. Излага становище, че от твърденията в исковата молба не може да се направи извод за наличие на изпълнен фактически състав по чл.3 ЗИНЗС, като излага подробни съображения. В с.з. ответникът чрез юк.М. моли Съда да отхвърли исковата молба като неоснователна и недоказана. Претендира юрисконсултско възнаграждение.

С. градска прокуратура чрез прокурор М. излага становище за неоснователност и недоказаност на исковата претенция.

С Определение № 5455 от 22.07.2021 г. Съдът остави без разглеждане предявения иск по отношение на Началника на Затвора-гр.С.; както и в частта на предявения иск против ГД "Изпълнение на наказанията" в Министерство на правосъдието, в систематизираните по-горе части по т.1, т.3 и т.5; и прекрати производството по настоящото дело в посочените части. Определението е влязло в сила.

С Определение № 8395 от 02.11.2021 г. Съдът остави без разглеждане предявения иск

против Началника на Затвора-гр.С. и ГД "Изпълнение на наказанията", в систематизираната по-горе част по т.4; и прекрати производството по настоящото дело в посочената част. Определението е влязло в сила.

В рекапитулация предмет на настоящото дело е разглеждането на искане-жалба, подадено с вх.№ 22581/18.07.2019 г. по описа на Административен съд-София град от Х. Л. В., лишен от свобода в Затвора-гр.С., XI група, ЕГН: [ЕГН], с което е предявен иск против ГД "Изпълнение на наказанията" в Министерство на правосъдието, за обезщетение в размер на 60 000 лв. за причинени неимуществени вреди за периода от 29.11.2018 г. до 18.07.2019 г., ведно със законната лихва за забава върху сумата, считано от предявяване на иска да окончателното изплащане на сумата, в систематизираната по-горе част по т.2: поради неосигуряване на ищеца на специален матрак във връзка със заболяване на гръбнака, не му е бил отпуснат вентилатор и не му е била осигурена питейна минерална вода, което според него съставлява нечовешко третиране, за които е уточнено, че по разпореждане на СГС, което не е изпълнено, началникът на затвора е бил длъжен да му осигури специален матрак, а минералната вода е било необходима с оглед негово бъбречно заболяване и във връзка с липсата на течаща вода, като за персонала на затвора е била осигурена минерална вода.

От фактическа страна по делото Съдът намира за установено:

От представена справка на л.22, се установява, че ищецът е постъпил в Затвора-гр.С. на 22.11.2018 г., разпределен на територията на 11-та група на 29.11.2018 г., като същият към 27.07.2019 г. е бил разпределен в килия № 14. Посочено е, че територията на 11-та група се състои от 15 спални помещения с обща площ от 440 кв.м, включващи санитарни възли от по 2 кв.м. Групата разполага в края на коридора с баня за общо ползване с три душа и баня с един душ, както и един общ санитарен възел. Посочено е, че всяко спално помещение е с различен капацитет и квадратура, като всичките са съобразени с изискването по закон за минимум 4 кв.м с площ на един лишен от свобода. Спално помещение №4, където е настанен лишеният от свобода Х. В., е с площ от 23.85 кв.м, като помещението е за шест души. Спалните помещения са оборудвани с необходимите за пребиваване легла, маса, столове, шкафове и мивка. Притокът от естествена светлина и проветряване не е ограничен, тъй като спалните помещения разполагат с два самостоятелни прозореца. Отоплението е от Т. и парова централа, помещенията са електроснабдени. През зимните месеци се поддържа температура от минимум 18 градуса, съгласно изискванията. В санитарните възли е подсигурана постоянно течаща студена и топла вода. Посочва се, че спалните помещения са в приемлив вид и отговарят на санитарно-хигиенните условия, имайки предвид, че сградата на затвора е с над 100 години експлоатационен срок.

Ищецът твърди, че с разпореждане на СГС е указано на административния орган да му се предостави матрак и вентилатор. В тази връзка ответникът представи Уведомително писмо на Председател на СГС от 12.02.2019 г. по НОХД № 5329/2018 г. до Началника на Затвора-гр.С., с което на същия са дадени указания да предостави всички налични медицински документи по отношение на Х. Л. В., постъпили в съда след датата на последното съдебно заседание по НОХД № 5329/2018 г. Уведомен е също, че на ищеца следва да се обръща по-специално внимание на здравословното му състояние, като при евентуално възникване на необходимост от спешен порядък за извършване на оперативна или друга медицинска интервенция да бъдат предприети

незабавни действия, в случай че здравословното му състояние се влоши до степен, в която престоят му в затвора се явява несъвместим.

Отделно е представено и писмо от Медицински център Затвора-гр.С. до Началник на Затвор [населено място] се установява, че в медицинското досие на ищеца не се съхранява разпореждане на СГС за ползване на ортопедичен матрак и вентилатор, както и че лишеният от свобода има право на ортопедичен матрак, защото има диабетна полиневропатия и би могъл да уреди получаването му от лица и фирми извън затвора. Установява се от писмото, че Х. Л. В. е декларирал писмено на 12.02.2019 г., че няма претенции и изисквания към МЦ към Затвора-гр.С., както и че си получава поддържащите лекарства. За периода от 22.11.2018 г. /постъпването в затвора/ до 18.07.2019 г., са документирани три случая на леки алергични реакции в журналите на МЦ и три случая в тези на С. ЛС, като ищецът не е бил хоспитализиран по такъв повод. Х. Л. В. е консултиран с външен за Затвора специалист дерматолог и лекуван за atopичен дерматит. В медицинското му досие не се съхранява искане за минерална вода по повод бъбречно заболяване. Същият е бил хоспитализиран в МИ на МВР от 25.02.2019 г. до 28.02.2019 г. по повод на бъбречна колика, но не е диспансеризиран за бъбречно заболяване. С писмото е представена освен медицинска документация, но и собственоръчно написана и подписана декларация за отказ от претенции към работата на МЦ към Затвора-гр.С..

Ответникът представи Заявление рег.№ 2190/17.04.2019 г., видно от което е цитирано Разпореждане по протокол от 29.03.2019 г., на 7-ми състав, СГС, като молбата по същото е свързана за получаване на билки и билколечение. От представените по делото доказателства се установява, че за претендирания исков период от страна на ищеца не са подадени молби до Началника на Затвора-гр.С. за получаване на матрак или вентилатор, нито за минерална вода. От представените страници на Регистър по чл.77, ал.1 ППЗИНЗС също липсват данни и информация за подадени такива молби за исковия период.

От представена по делото Докладна записка от 27.08.2021 г., се установява, че едва на 21.06.2021 г. В. е депозирал заявление до Началника на Затвора-гр.С. за предоставяне да бъде осигурен ортопедичен матрак, като за това същият е уведомен, че следва да депозира отделна молба за получаване по установения ред. Представена е също молба рег.№ 4300/08.07.2021 г., към която е приложено и копие на ЕР на ТЕЛК. Изразени са положителни становища от д-р Т. и от гл.инспектор Х. – НС Н.. В докладната е отразено още, че тъй като Х. Л. В. е социално слаб и няма близки, които могат да му осигурят разрешената вещ, администрацията на затвора е предприела действия за осигуряване на ортопедичен матрак. Осъществен е контакт с Дирекция "Социално подпомагане", като е получено съобщение за получаване на помощни технически средства и едно от изискванията е представяне на протокол от ЛКК, като предстои явяване на В. пред ЛКК. Отделно от представената информация от д-р М. Т. се установява, че ищецът не е бил хоспитализиран по повод алергични реакции.

В хода на съдебното производство бяха приобщени следните доказателства - с писмен отговор от ответника вх.№ 30278/02.09.2021 г., писмени доказателства, обособени в Приложение № 1 по делото.

Други доказателства от значение за предмета на спора по делото не са ангажирани от страните.

При така установената фактическа обстановка Съдът прие следните правни изводи:

Исковата молба е процесуално допустима, като подадена от лице с правен интерес и съдържаща предписаните законови реквизити.

Искът е предявен срещу надлежен ответник по чл.285, ал.1 ЗИНЗС – ГД "Изпълнение на наказанията" в МП – юридическо лице, осъществяващо прякото ръководство и контрол върху дейността на местата за лишаване от свобода, с териториални служби, каквито са затворите.

Нормата на чл.284, ал.1 ЗИНЗС предвижда, че държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл.3 от същия закон. Разпоредбата на чл.3 ЗИНЗС поставя изискванията към условията, при които се поставят осъдените лица. В нея се съдържа забрана осъдените да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унизително отношение. Според втората алинея за нарушение се смята и поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода, изразяващи се в липса на достатъчна жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждаат чувство на страх, незащитеност или малоценност. Изброяването е неизчерпателно.

Основателността на предявения иск предполага установяване на наличие на следните материално-правни предпоставки: 1. акт, действие и/или бездействие на специализираните органи по изпълнение на наказанията, с които се нарушава чл.3 ЗИНЗС; 2. настъпила неимуществена вреда в правната сфера на ищеца в резултат на нарушението; 3. неимуществената вреда се предполага до доказване на противното по силата на оборимата презумпция, въведена с чл.284, ал.5 ЗИНЗС. При липсата на който и да е от елементите на фактическия състав не може да се реализира отговорността на държавата.

Отговорността на държавата за причинените вреди по чл.284, ал.1 ЗИНЗС е обективна и освобождава ищеца от тежестта да доказва вина на конкретно длъжностно лице. Обективният характер на тази норма означава още, че държавата отговаря за вредите, причинени от нейните органи или длъжностни лица при изпълнение на административната дейност, които са последица от незаконосъобразните им актове, действия или бездействия, без значение дали са виновно причинени.

Предмет на настоящата искова претенция, предявена от Х. Л. В. е обезщетяване на неимуществени вреди, изразяващи се в сериозно засягане на личността и достойнството на ищеца - претърпени болки, преживени страдания, необосновано и несъразмерно ограничаване на правата му, като последица от проявите форми на чл.3 ЗИНЗС вр.с чл.3 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи– подлагане на унизително отношение и нечовешко третиране поради непредоставяне на специален матрак във връзка със заболяване на матрака, не му е бил отпуснат вентилатор, нито му е била осигурена питейна вода.

В чл.3 КЗПЧОС е прокламирано, че никой не може да бъде подлаган на мъчение, на жестоко, безчовечно или унижаващо отношение. По отношение на лицата, изтърпяващи наказание за извършени углавни престъпления, във вътрешното законодателство на страната това основно право е регламентирано с нормата на чл.3, ал.1 ЗИНЗС, предвиждаща че осъдените не могат да бъдат подлагани на изтезания, на

жестоко или нечовешко отношение. На това право на лишените от свобода съответства насрещното административно задължение, при изпълнение на наказанията да бъдат осигурени условия, обезпечаващи поддържането на физическото и психическото здраве и зачитане на правата и достойнството им (чл.2, т.3 ЗИНЗС). "Нечовешкото" или "унижаващо" отношение предполага страдание или унижение, достигащи отвъд неизбежния елемент на страдание и унижение, свързан с дадена форма на легитимно третиране или наказание. Мерките за лишаване от свобода, според ЕСПЧ, могат често да съдържат такъв елемент, като държавата трябва да осигури на лишеното от свобода лице условия, които са съвместими с уважението към човешкото достойнство, така че начинът и методът на изпълнение на мярката да не го подлагат на стрес и трудности с интензивност, която надминава неизбежното ниво на страданието, свързано със задържането.

По делото въз основа на събраните доказателства се установи, че през исковия период 29.11.2018 г. до 18.07.2019 г., ищецът е пребивавал в Затвора-гр.С.. За исковия период ищецът не е подавал искания за осигуряване на ортопедичен матрак, респективно за предоставяне вентилатор и на минерална вода поради бъбречно заболяване, както и че липсва разпореждане на СГС с указания на ищеца да бъде предоставен за ползване ортопедичен матрак. Безспорно се установи, че ищецът е декларирал писмено към 12.02.2019 г., че няма претенции и изисквания към работата на МЦ към Затвора-гр.С.. Установи се още, че молби за предоставяне на ортопедичен матрак са депозирани *доста след исковия период*, а именно - на 21.06.2021 г. От медицинската информация, представена по делото, се установява, че ищецът не е бил хоспитализиран по повод ортопедични оплаквания.

Относно бездействието за непредоставяне на ортопедичен матрак, вентилатор и минерална вода Съдът намира следното:

Безспорно по делото се установи, че ищецът има здравословни проблеми /медицинска документация, обособена в П.1/, но въпреки това самият той е декларирал няма изисквания към Медицинския център към затвора, както и че получава полагащите му се медикаменти. Установи се липса на депозирани молби за осигуряване на ортопедичен матрак, вентилатор и минерална вода през исковия период. Съгласно представеното по делото разпореждане от СГС, Съдът намира, че ответникът е изпълнил указанията, предвид активното медицинско обслужване по отношение на ищеца. Отделно от това, ищецът тепърва е депозирал искане за предоставяне на ортопедичен матрак през 2021 г., *много след исковия период*, което се установява от представената по делото Докладна записка до Началника на Затвора-гр.С. от 27.08.2021 г. /П.1/.

Изложените обстоятелства обуславят извод за недоказаност на твърдението за неосигурени ортопедичен матрак, вентилатор и минерална вода във връзка със здравословното състояние на ищеца. Не са налице данни за неизпълнени указания по отношение на медицински грижи за Х. В.. Същевременно липсват каквито и да е доказателства да са отправени искания за предоставяне на ортопедичен матрак, вентилатор и минерална вода, предвид че всеки лишен от свобода разполага с правото да депозира молба със съответното искане. Несъмнено липсата на адекватно медицинско обслужване представлява нарушение на чл.3, ал.1 ЗИНЗС, но задължението на органите по изпълнение на наказанията за осигуряване на такова обслужване не е абстрактно, то възниква при установена необходимост и/или по искане на лишения от свобода, както и при наличие на предписания в медицински документи, доведени до знанието на компетентните органи, каквито в случая не бяха установени.

Налага се извод за недоказаност на твърдението за осъществено бездействие от страна на ответника, изразяващо се в непредоставяне на ортопедичен матрак, вентилатор и минерална вода. Макар ищецът да е в недобро здравословно състояние, не се доказва твърдението, че това състояние е обусловено от бездействието на ответника, свързано с непредоставяне на ортопедичен матрак, вентилатор и минерална вода.

С оглед на гореизложеното исковата молба като недоказана и неоснователна следва да бъде отхвърлена.

От страна на ответника в производството своевременно е направено искане за присъждане на юрисконсултско възнаграждение, но такова не следва да му бъде присъждано. Това е така, защото в нормата на чл.286, ал.2 ЗИНЗС не е изрично предвидено заплащане на юрисконсултско възнаграждение, а нормите на чл.286, ал.2 и ал.3 ЗИНЗС се явяват специални по отношение на общите разпоредби на чл.78, ал.8 ГПК. Липсата на изрична уредба в ЗИНЗС, която да предвижда отговорност на ищеца за заплащане на юрисконсултско възнаграждение на ответника при пълно или частично отхвърляне на иска/исковете му, не е празнота в правото, която да се запълни по аналогия на закона чрез прилагането на чл.78, ал.3 или чл.78, ал.8 ГПК. Законодателят е разграничил възнаграждението за един адвокат от разноските по производството в чл.143, ал.1 АПК, както и в чл.78, ал.1 ГПК. Стриктното тълкуване на разпоредбата на чл.286, ал.2 и 3 ЗИНЗС води до извода, че законодателят прави разлика между разноска за производството и заплатено възнаграждение за един адвокат, респективно юрисконсултско възнаграждение. Последните, макар и да са разходи по делото, не са разноска по производството. В ЗИНЗС не е предвидено изрично възстановяването на разхода за ползваната от ответника адвокатска услуга по делото или заплащане на юрисконсултско възнаграждение в негова полза, което означава, че при отхвърляне на иск по ЗИНЗС. В тежест на ищеца остава заплатената от него държавна такса, като той дължи и заплащане на направените от Съда разноска по производството във връзка с предприетите процесуални действия, но ищецът не дължи възстановяване на разхода на ответника за адвокатско възнаграждение, ако е бил защитаван от адвокат, или заплащане на юрисконсултско възнаграждение при осъществено процесуално представителство от юрисконсулт, поради липсата на специална уредба в ЗИНЗС, предвиждаща това (така Определение № 13551 от 11.10.2019 г. на ВАС по адм.дело № 13715/2018 г.).

Така мотивиран и на основание чл.285 от ЗИНЗС във връзка с чл.203 от АПК, Административен съд-София град

Р Е Ш И:

ОТХВЪРЛЯ като неоснователен и недоказан предявения от Х. Л. В., лишено от свобода в Затвора-гр.С., XI група, ЕГН: [ЕГН] срещу ГД "Изпълнение на наказанията" в Министерството на правосъдието, иск с правно основание чл.284, ал.1 от ЗИНЗС за присъждане на обезщетение в размер на 60 000 лв. за претърпени неимуществени вреди поради неосигуряване на специален матрак, неотпускане на вентилатор и неосигуряване на питейна минерална вода.

Решението може да бъде обжалвано с касационна жалба или протест пред Върховния административен съд в 14-дневен срок от съобщаването му на страните.

СЪДИЯ: